

SẤP SẴN hay SẴN SẴNG

“HƯỚNG ĐẠO SINH: SẤP”, tiếng hô lớn và đồng dục của em Đội Trưởng Nhất, và cả đoàn đồng thanh đáp trả “SẴN”.

Đó là tiếng hô vang châm ngôn “*SẤP SẴN*” của tất cả người Hướng Đạo Việt Nam. Sau biến cố tháng 4 năm 1975, người Việt tản mác, định cư và lập nghiệp ở rất nhiều quốc gia trên thế giới; hễ nơi nào có phong trào Hướng Đạo tại bản địa, thì thế nào cũng sẽ có những Hướng Đạo người Việt hay gốc Việt tham gia và thành lập đoàn Hướng Đạo theo Hội Hướng Đạo của quốc gia đó, nhưng lòng vào sắc thái, những điều hay đẹp của Hướng Đạo Việt Nam.

Khi đến Hoa Kỳ vào năm 1984, mặc dù gia quyến tôi có quen biết nhiều người đã từng tham gia sinh hoạt Hướng Đạo Việt Nam trước 1975, và tôi cũng thường đi cắm trại chung như thân hữu hay quan sát các sinh hoạt của các đoàn Hướng Đạo do người Việt thành lập thuộc Hội Hướng Đạo Hoa Kỳ (Boy Scouts of America), nhưng tôi thì chẳng hứng thú gia nhập. Mãi đến năm 2004, vì sở thích hay đi cắm trại và sinh hoạt ngoài trời, nên tôi đã bị vợ chồng anh bạn thân rủ rê “dụ” tham gia vào một đoàn Hướng Đạo, mới được thành lập, để phụ giúp một tay. Cũng từ đó, tôi ghi danh gia nhập Hướng Đạo và học các lớp huấn luyện theo thủ bản của Hội Hướng Đạo Hoa Kỳ như Kỹ Năng Chuyên Môn cho người Thiếu Trưởng/Thiếu Phó (Scoutmaster & Assistant Scoutmaster Leader Specific Training), Sinh Hoạt Ngoài Trời (Outdoor Training),, Khóa Huy Hiệu Rừng (Woodbadge Training), và nắm giữ các trách vụ như Thiếu Trưởng (Scoutmaster), Thiếu Phó (Assistant Scoutmaster), Thanh Trưởng (Crew Advisor), Ủy Viên Trợ Giúp Đơn Vị (Unit Commissioner).

Lý lịch, tuổi sinh hoạt phong trào Hướng Đạo của tôi chỉ có bấy nhiêu đó, còn rất là trẻ so với nhiều anh chị em Hướng Đạo người/gốc Việt. Tôi còn cần phải học hỏi, trau dồi nhiều hơn để biết và thấm về phong trào. Trong lúc tìm tòi học hỏi, tôi cũng có ít nhiều những thắc mắc, nhưng hạn chế trong bài viết này, tôi chỉ muốn đề cập đến châm ngôn của Hướng Đạo Việt Nam:

SẤP SẴN

Tra cứu các tài liệu, các quốc gia dùng tiếng Anh như nước Anh, Hoa Kỳ, Úc, Gia Nã Đại .v.v., thì châm ngôn được dùng nguyên bản “*BE PREPARED*”, theo người sáng lập phong trào Hướng Đạo, Huân Tước Baden-Powell; dịch sang tiếng Việt là “*SẴN SẴNG*”. Các quốc gia dùng tiếng Pháp như Pháp, Thụy Sĩ, Bỉ, Gia Nã Đại .v.v., châm ngôn là “*TOUJOURS PRÊT*” – “*LUÔN LUÔN SẴN SẴNG*”. Hướng Đạo Việt Nam, từ lúc thành lập năm 1930, đến nay sắp sửa được 85 năm, châm ngôn được dùng là “*SẤP SẴN*”.

Điều đáng nói ở đây là trước khi tôi gia nhập phong trào Hướng Đạo, tôi chưa bao giờ được nghe chữ “*SẤP SẴN*” dùng trong văn nói hay viết với nghĩa “*SẴN SẴNG*” cả. Ngay lúc chân ướt chân ráo mặc áo Hướng Đạo ra sinh hoạt với các em, nhiều phụ huynh có con em mới gia nhập

đoàn, thắc mắc hỏi các em hô to cái gì và nghĩa gì vậy? Lúc đó, chỉ biết giải thích: các em đang hô lớn chầm ngôn Hướng Đạo với ý nghĩa “SẴN SẴNG”. Ở Trại Họp Bạn Thăng Tiến 10 tổ chức ở Conroe, Texas, anh chị em Hướng Đạo Việt Nam ở Hoa Kỳ, Gia Nã Đại, Úc cũng có thảo luận đến chầm ngôn này trong cách hô vang để rõ nghĩa. Gần đây, tôi có dịp nói chuyện về phong trào Hướng Đạo với bạn bè, anh em Hướng Đạo, chầm ngôn “SẮP SẴN” lại được bàn thảo đến: không biết có đơn thuần, chính xác, một nghĩa “SẴN SẴNG” không?

Nói đến tiếng Anh hay tiếng Pháp, chầm ngôn đó chỉ có hai từ duy nhất chuyển dịch sang tiếng Việt “SẴN SẴNG” là phù hợp và chính xác thôi, không thể nào diễn giải khác đi được. Trong khi đó, với “SẮP SẴN”, chúng tôi đã có nhiều giải thích khác nhau.

Vì không phải là nhà nghiên cứu Việt ngữ chuyên môn; thêm vào, ngôn ngữ theo thời gian có thể thay đổi, cập nhật, .v.v., cho phù hợp với hoàn cảnh; tôi đành phải đi tìm hiểu, tra cứu. Mở Việt Nam Tự Điển của Lê Văn Đức (Lê Ngọc Trụ hiệu đính), quyển hạ, trang 1282, tìm từ đầu trang đến cuối trang, tôi chỉ thấy mục từ “SẮP” chứ không thấy “SẮP SẴN” gì cả! Tìm đến Từ Điển Tiếng Việt của Viện Ngôn Ngữ Học, xuất bản 1992, trang 838, ở mục từ “SẮP”, tôi cũng chẳng thấy “SẮP SẴN”! Hẳn nhiên, trong cả hai từ điển, mục từ “SẴN SẴNG” thì rành rành trước mắt. Ở thời đại điện toán, tôi cũng dùng từ điển dịch thuật của Google Translate (<https://translate.google.com/?tl=vi>) để đánh chữ tiếng Việt vào, xem tiếng Anh và tiếng Pháp được dịch ra làm sao. Kết quả dưới đây, chỉ có “SẴN SẴNG” được chuyển dịch lại chính xác với ý nghĩa được biết:

tiếng Việt	tiếng Anh	tiếng Pháp
SẮP SẴN	coming available	venir disponible
SẴN SẴNG	ready	prêt

Một giải thích “SẮP SẴN” của anh bạn tôi thì như thế này: trong ngôn ngữ Việt, có nhiều cụm từ ghép, “SẮP SẴN” là cụm từ ghép hai từ đầu của “SẮP XẾP” và “SẴN SẴNG”. Còn tại sao dùng cặp từ “SẮP SẴN” thay vì “SẴN SẴNG” cho chầm ngôn Hướng Đạo Việt Nam, thì có lẽ do thanh hưởng trắc trắc trong ngôn ngữ sẽ nghe mạnh hơn thanh hưởng trắc bằng, khi so sánh hai cụm từ với nhau, đặc biệt khi hô vang. (Phải chỉ có tài liệu ghi chép, lưu giữ của các Trường sáng lập phong trào Hướng Đạo Việt Nam thì hay biết mấy? Ai là Trường Việt Nam đầu tiên khởi xướng chầm ngôn bằng tiếng Việt đó, .v.v.?)

Giải thích thế nào đi nữa, như đã nói, tôi không phải là nhà chuyên môn nghiên cứu ngôn ngữ Việt, tôi chỉ xin đơn giản dùng hai cụm từ “Sắp Sẵn” hay “Sẵn Sàng” trong các câu văn để thấy có tương đương hay thay đổi với ý nghĩa “SẴN SẴNG”, cho mọi hoàn cảnh, tình huống, trường hợp, cho người, động vật, hay tĩnh vật.

Trường hợp dùng thấy tương đương và xuôi tai, ví dụ như trường hợp sau đây:

Bàn tiệc đã được <i>sắp sẵn</i> .	Bàn tiệc đã được <i>sẵn sàng</i> .
-----------------------------------	------------------------------------

Trường hợp, không có nghĩa đơn thuần, chính xác, một nghĩa; ví dụ:

Các tiết mục văn nghệ đã <i>sắp sẵn</i> đâu ra đó! (đã có sắp xếp thứ tự, thay đổi thứ tự có thể xáo trộn chương trình)	Các tiết mục văn nghệ đã <i>sẵn sàng</i> đâu ra đó! (dù có thay đổi thứ tự thế nào, chương trình cũng không có gì trục trặc)
---	--

Có những trường hợp, nếu dùng thì thấy câu văn ngô ngồ làm sao? Ví dụ:

Các em đã <i>sắp sẵn</i> cho bài thi ngày mai?	Các em đã <i>sẵn sàng</i> cho bài thi ngày mai?
Người lục sĩ chờ đợi, <i>sắp sẵn</i> để biểu diễn.	Người lục sĩ chờ đợi, <i>sẵn sàng</i> để biểu diễn.
Con cọp <i>sắp sẵn</i> chộp tới vồ mồi.	Con cọp <i>sẵn sàng</i> chộp tới vồ mồi.

Như một bài toán chứng minh phản chứng, lời giải – đáp số – là dù trong bất cứ trường hợp nào có thể xảy ra, lời giải đáp đó phải luôn luôn đúng; chỉ cần có một trường hợp mà lời giải đó không thỏa mãn được, thì đó không phải là đáp số. Trong trường hợp thắc mắc tôi nêu ra, với châm ngôn Hướng Đạo chuyển dịch từ tiếng Anh hay tiếng Pháp sang tiếng Việt đều là “Sẵn Sàng”, và như tôi cũng đã đưa một số ví dụ điển hình cho dù đặt vào câu thế nào đi nữa, “Sẵn Sàng” vẫn là “Sẵn Sàng”, ai ai cũng hiểu, không thay đổi được ý nghĩa của nó. Ngược lại, “Sắp Sẵn”, được dùng trong châm ngôn Hướng Đạo Việt Nam, không biết ai ai cũng biết và hiểu? Thêm vào, lắm lúc ý nghĩa có thể diễn giải nhiều cách, hay có thể còn làm câu văn hay lời nói thêm tối nghĩa.

Chắc chắn, với kiến thức cá nhân hạn chế, ý kiến xây dựng bỏ tấc luôn được trân quý và kêu mời, anh chị em Hướng Đạo Việt Nam xin giúp tôi đặt câu, hành văn và chỉ thay đổi “Sắp Sẵn” với “Sẵn Sàng”, hay ngược lại, để xem điều tôi thắc mắc nêu lên có hợp lý không?

Nếu như điều tôi nêu lên hợp lý, chúng ta những người Hướng Đạo Việt Nam có nên xét lại, bàn thảo và thay đổi “Sắp Sẵn” thành “Sẵn Sàng” cho châm ngôn mà chúng ta đã thành thói quen, thành tập tục khi dùng không?

Như vậy thì khẩu lệnh hô sẽ ra sao? Chúng ta vẫn dùng những khẩu lệnh chữ đôi như “Sói Con – Gắng Sức”, “Thanh Sinh – Khai Phá”, “Tráng Sinh – Giúp Ích”, v.v.; với chữ “Sẵn Sàng”, chúng ta cũng dùng khẩu lệnh chữ đôi cho đồng nhất: “Hướng Đạo – Sẵn Sàng”.

Hẳn nhiên, khi đã thành thói quen, thay đổi bất cứ điều gì không phải là dễ; nhưng người Hướng Đạo thấy việc khó không nề hà, và nếu việc đó làm để cho tốt hơn, chính xác hơn, và hoàn hảo hơn thì thiết nghĩ tại sao chúng ta còn chần chờ gì nữa!

Tôi không quên ơn, ngưỡng mộ các bậc tiền nhân, đàn anh, đàn chị và tất cả anh chị em đã, đang và sẽ gầy dựng, đóng góp cho phong trào Hướng Đạo Việt Nam; tuy tuổi Hướng Đạo của tôi còn

rất trẻ, nhưng nếu có điều chi mà tôi có thể đóng góp thêm được cho Hướng Đạo Việt Nam, thì điều đó đáng phải làm như người Hướng Đạo Việt Nam.

“Anh em chúng ta chung một đường lên”

Thân ái bắt tay trái,
Sơn Dương Nhanh Nhẹn
Trần Minh Hữu
sonduongnhanhnen@gmail.com